

Betreft: internetconsultatie

[Overheid.nl | Consultatie Wijziging Omgevingsbesluit ivm verplicht stellen financiële zekerheid \(internetconsultatie.nl\)](#)

Koninklijke Bouwend Nederland (KBNL) is de vereniging van bouw- en infrabedrijven en behartigt de belangen van haar leden in de sectoren bouw en infrastructuur. Onderstaand treft u de reactie aan van KBNL op de voorgenomen wijziging van het Omgevingsbesluit i.v.m. het verplicht stellen van het stellen van zekerheid als aanvulling op de reactie van VNO-NCW ([Reactie consultatie Financiële Zekerheidstelling.pdf](#)).

Doelgroepen die door de regeling worden geraakt

- (1) Majeure risicobedrijven (Bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen en IPPC-bedrijven van categorie 4, bijlage I, bij de EU-richtlijn industriële emissies);
- (2) Afvalverwerkende bedrijven in de zin van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor zover daar een vergunning voor nodig is.

Door de bouwbranche worden onder meer activiteiten ontplooid die zijn begrepen in het Besluit activiteiten leefomgeving (het Besluit), waaronder:

- de aanleg en het gebruik van een bodemenergiesysteem (WKO)
- opslagtanks en opslag
- het graven in een bodem onder de interventiewaarde
- het opslaan van grond en baggerspecie
- het toepassen van bouwstoffen
- het toepassen van grond en baggerspecie
- bodemsanering

Deze activiteiten (niet limitatieve opsomming) worden door het Besluit aangemerkt als 'activiteiten die de bedrijfstakken overstijgen' (zie afd. 3.2 van het Besluit). Een aantal daarvan zijn niet uitgewerkt, maar vooralsnog voor het desbetreffende onderwerp 'gereserveerd'.

Verder verwijst ik als voorbeeld (niet limitatief) naar:

- afdeling 3.7.1 van het Besluit 'Bouwbedrijf, installatiebedrijf, grondbouwbedrijf, wegbouwbedrijf, waterbouwbedrijf en schildersbedrijf';
- hoofdstuk 6 'Activiteiten in of bij waterstaatswerken in beheer bij het rijk', i.h.b. afdeling 6.2.1. over bouwwerken, werken en objecten; en
- afdeling 8.2.2. over kabels en leidingen en Hoofdstuk 16 over grondwateronttrekkingen en ontgroningen.

In zoverre de voorgenomen wijziging direct of indirect gevolgen heeft of zou kunnen hebben voor leden van KBNL, vragen onderstaande onderwerpen uw aandacht.

(1) Gevolgen van zekerheid voor de onderneming: beperking financiële armslag

Bouwondernemingen worden (mede) gefinancierd door financiële instellingen. Zij zijn daarvan voor hun liquiditeit en derhalve te ontplooiën bedrijfsactiviteiten afhankelijk. Zekerheidsstellingen leggen beslag op de liquiditeit van een onderneming. De financiële armslag en om die reden de mogelijkheid te ondernemen wordt door de in de voorgenomen wijziging van het Omgevingsbesluit verlangde zekerheidsstellingen ernstig beperkt. Bovendien zijn aan het verstrekken van dergelijke zekerheidsstellingen aanzienlijke kosten verbonden. Om die reden is het raadzaam terughoudend en slechts daar waar noodzakelijk (proportioneel) gebruik te maken van dergelijke instrumenten.

Aanbestedende diensten (en speciale-sectorbedrijven) zijn in dat verband bij het aanbesteden van een opdracht gebonden aan Voorschrift 3.5D van de Gids Proportionaliteit:

Voorschrift 3.5 D:

- 1. De aanbestedende dienst verlangt geen zekerheidsstelling die niet samenhangt met het afdekken van risico's ten aanzien van de uitvoering van de opdracht.**
- 2. Indien zekerheidsstelling wordt verlangd bedraagt deze ten hoogste 5% van de opdrachtwaarde.**
- 3. De aanbestedende dienst verlangt geen dubbele zekerheidsstellingen.**
- 4. Het tweede lid is niet van toepassing indien betaling voorafgaand aan de prestatie onderdeel is van de overeenkomst.**
- 5. De aanbestedende dienst verlangt geen cessie van verzekeringspenningen.**

In de toelichting op dit voorschrift worden de redenen waarom uiteengezet (volgt citaat):

*'Zekerheidsstellingen leggen een **beslag op de liquiditeit** van een onderneming. Bovendien zitten voor de inschrijvers **hoge kosten** aan het verkrijgen van een dergelijke zekerheidsstelling. Om die reden is het dan ook raadzaam slechts een zekerheidsstelling te bedingen indien dat voor de uitvoering van de concrete opdracht **strikt noodzakelijk** is. Als **proportioneel richtsnoer** hiervoor wordt maximaal **5% van de opdrachtwaarde** aangemerkt; slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kan (mits deugdelijk gemotiveerd) van deze richtsnoer worden afgeweken. Wanneer toch een zekerheidsstelling wordt bedongen, is het alleszins verstandig om de zekerheidsstelling **niet langer dan nodig** te laten lopen, zodat de inschrijver niet onnodig wordt belemmerd in zijn financiële armslag. Is een substantieel deel van de opdracht afgerond, dan kan de zekerheid naar beneden worden bijgesteld. **Dubbele zekerheidsstellingen (bijvoorbeeld bankgarantie en inhouding betalingen) zijn vanzelfsprekend niet proportioneel.** Het vierde lid komt voort uit en moet in samenhang gelezen worden met hetgeen bepaald is in de 'Regeling verlening voorschotten 2007' die geldt op basis van de Comptabiliteitswet 2001. Dit ziet op de situatie dat een betaling voorafgaand aan de prestatie onderdeel is van de overeenkomst. Onder omstandigheden kan het dan nodig en proportioneel zijn om een zekerheidsstelling te verlangen. Dat moet worden getoetst aan het eerste lid. De hoogte van de zekerheidsstelling hoeft, voor de gevallen waarop de regeling van toepassing is, dan niet beperkt te worden tot 5% van de opdrachtwaarde, maar wordt gerelateerd aan het bedrag van het verleende voorschot of de vooruitbetaling. Het verlangen van een cessie van verzekeringspenningen mag vaak niet van de verzekeraar; dit wordt dan ook sterk afgeraden.'*

[onderdelen vet afgedrukt door auteur]

In de bouwpraktijk wordt veelal een bankgarantie of andere vorm(en) van zekerheid verlangd door de opdrachtgever(s) van het desbetreffende werk. Dat geldt voor zowel publieke (aanbestedingsplichtige) werken als voor werken in de private sector. Als er ook bij vergunningverlening zekerheid wordt verlangd, dan drukt dat direct op de financierbaarheid van de betrokken onderneming. Feitelijk is er dan geen verschil met de situatie waarin er sprake is van een 'stapeling' van zekerheden of – in de woorden van de Gids Proportionaliteit – 'dubbele zekerheidsstellingen': aan de ene kant het verstrekken van zekerheid als contractuele voorwaarden en aan de andere kant zekerheidsstellingen in het kader van de vergunningverlening. Dergelijke stapelingen worden als 'vanzelfsprekend' disproportioneel aangemerkt.

KBNL vraagt zich af of bij de voorbereiding van de voorgenomen wijziging dergelijke onwenselijke effecten in beschouwing zijn genomen en welke gevolgen die kunnen hebben in deze toch al zo moeilijke tijd voor bouwondernemingen.

(2) Duur van de financiële zekerheid

Een in de tijd niet begrensde zekerheid in de vorm van bijvoorbeeld een bankgarantie kan niet (van financiële instellingen) worden verkregen. Bankgaranties kennen altijd een begin- en een einddatum. Daarnaast rijzen de kosten de pan uit als financiële zekerheden gedurende een lange (onbeperkte) termijn moeten worden aangehouden.

KBNL vraagt zich af of bij de voorbereiding van de voorgenomen wijziging er voldoende rekening is gehouden met de kosten voor het stellen van zekerheid (bijv. in de vorm van een bankgarantie), de effecten daarvan op de bedrijfsvoering van de betrokken bouwonderneming en de onmogelijkheid dat voor onbeperkte tijd te doen.

Conclusie

Het vragen van financiële zekerheid bij vergunningverlening levert een aanzienlijke en disproportionele beperking op voor de financierbaarheid van een bouwonderneming, van wie in voorkomend geval reeds door de opdrachtgever van de te verrichten werkzaamheden zekerheid wordt verlangd. Daarnaast zijn daaraan aanmerkelijke kosten verbonden, die gevolgen zullen hebben voor de financiële uitvoerbaarheid van bouwkundige werken. Het realiseren van bouwwerken moet worden aangemerkt als een noodzakelijke en essentiële activiteit, waarmee de beperking (als hierboven uiteengezet) uit hoofde van de voorgenomen wijziging niet valt te rijmen.

Arno Duijverman | beleidsmedewerker bouw- en aanbestedingsrecht

a.duijverman@bouwennederland.nl

Bouwend Nederland de vereniging van **bouw- en infrabedrijven**

Zilverstraat 69 | 2718 RP Zoetermeer
Postbus 340 | 2700 AH Zoetermeer

